

Lukumummi ja -vaari -toiminta pähkinän- kuoressa (suomi toisena kielenä -oppilaat)

TAUSTAA

LUKEMINEN JA SANAVARASTO

- Tärkein yksittäinen tekijä toisella kielellä opiskeltavissa oppiaineissa menestymiselle on sanasto.
- Kirjoitetun kielen karkeaan ymmärtämiseen on 75% tekstin sanoista oltava tuttuja, pääasioiden ymmärtämiseen 90% ja yksityiskohtien ymmärtämiseen jopa 95% sanoista!
- 1000 yleisintä sanaa opitaan automaattisesti alkeiskielioopin yhteydessä, 4000 seuraavaa vaativat työtä ja systemaattisuutta.
- Sanavaraston laajuus korreloi voimakkaasti kielitaidon eri osa-alueiden kanssa, esim. ymmärtämistaitojen kanssa.

SANAVARASTON TUKEMINEN

- Jokainen meistä on suomen kielen opettaja: sanavarasto laajenee keskustelemalla ja lukemalla.
- Lukumummi ja -vaari -toiminta perustuu tutkittuihin yhdessä lukemisen tapoihin ja sanaston oppimista tukeviin sananselitystekniikoihin.

TOIMINNAN HYÖDYT

- Lapset saavat lisää lukukokemuksia ja kannustusta ja toivottavasti lisää innostusta lukuharrastukseen.
- Syntyy luontevaa sukupolvien ja kulttuurien välistä vuorovaikutusta.
- Seniori-ikäiset pääsevät tutustumaan lasten lukutottumuksiin ja nykyajan koulumaailmaan.
- Koulut verkottuvat lähiyhteisön kanssa.

KÄYTÄNNÖSSÄ

Lukumummi ja -vaari -toiminta on tarkoitettu 2.-6. luokkalaisille lapsille, joiden äidinkieli ei ole suomi.

ENSIMMÄINEN TAPAAMINEN

- Mummi/vaari ottaa opettajaan yhteyttä, ja sovitaan ensimmäisestä tapaamisesta.
- Opettaja esittelee mummille/vaarille koulua sekä oman luokkansa
- Sovitaan säännöllisestä lukutuokioajasta (kerran viikossa 30min)
- Sovitaan, minne saakka lukutuokiot kestävät. Suosituksena on, että ne kestäisivät ainakin pari kuukautta.

ENNEN LUKUTUOKIOITA

- Opettaja valitsee osallistuvat lapset: oppilaita, jotka eivät puhu suomea äidinkielenään (S2).
- Opettaja etsii yhdessä lasten kanssa sopivat kirjat.
- Opettaja varaa sopivan, mieluiten vakiotilan lukutuokioille.
- Opettaja tiedottaa oppilaiden vanhempia *Tiedote kotiin* -kirjeellä tai sähköisesti Wilman kautta sekä rehtoria *Rehtorin tiedotteen* avulla.

KIRJAT

- Opettaja valitsee lapsen kanssa sopivan helppolukuisen ja innostavan kirjan
  - Ei tavutettuja tai oppikirjoja
  - Jokaiselle lapselle valitaan oma kirja
  - Yhtä kirjaa mielellään 2 kappaletta (toinen lapselle ja toinen seniorille)

LUKUTUOKIOT LÄHTEVÄT KÄYNTIIN

- Lukutuokiot kahden kesken: mummi/vaari + lapsi
- Kestää sovittun ajan (30 min/ oppilas)
- Mummi/vaari antaa lapselle kirjanmerkin
- Opettaja ja mummi/vaari vaihtavat lyhyesti kuulumisia ennen tai jälkeen lukutuokion

LUKUTUOKION SISÄLTÖ

Lukutuokion aikana:

1. Vaihdetaan kuulumiset ja virittäydytään lukemiseen.
2. Luetaan kirjaa eri lukutavoilla, selitetään sanoja eri tekniikoiden avulla.
3. Keskustellaan luetusta + laitetaan tarra kirjanmerkkiin.

LUKUTAVAT JA SANANSELITYSTEKNIIKAT

- Eri kerroilla käytetään eri lukutapoja. Jos joku tuntuu hankalalta, voidaan käyttää niitä lukutapoja, jotka lapsi hallitsee. Lukutavat on esitelty tarkemmin Lukumummien ja -vaarien oppaassa.
- Lukemisessa tärkeintä on päästä tekstissä eteenpäin. Jos lapsi tekee paljon virheitä, häntä voi pyytää lukemaan tarkemmin. Kaikkia virheitä ei tarvitse korjata, mutta jos sanan merkitys muuttuu, mummi/vaari voi pyytää lukemaan sanan uudestaan. Hankalimmat sanat voi lukea yhdessä.
- Lisäksi mummit/vaarit tarttuvat sanoihin hyödyntäen erilaisia sananselitystekniikoita, joiden käyttöön heidät on perehdytetty.
- Kannustus ja myönteinen ilmapiiri ovat tärkeitä!

TOIMINNAN LOPPUESSA

- Mummi/vaari jakaa osallistuneille lapsille lukudiplomit.
- Opettaja ja mummi/vaari voivat halutessaan sopia ajan loppupalaverille.

Toiminta on kehitetty Niilo Mäki Instituutin Kielellisten taitojen ja lukemisen tukeminen -hankkeessa yhteistyössä Suomen isovanhemmat ry:n ja Monikulttuurikeskus Glorian kanssa vuosina 2015-2017. Niilo Mäki Instituutti (NMI) on oppimisvaikeuksien monitieteisen tutkimuksen ja kehittämistyön yksikkö Jyväskylässä.

Lämpimästi tervetuloa mukaan toimintaan!

